

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมโลกทุกวันนี้ เรากำลังอยู่ในช่วงยุคของคลื่นลูกที่ 3 ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับในอดีตแล้ว คลื่นลูกที่ 1 คือ การปฏิวัติเกษตรกรรมที่ใช้เวลานับพันปีในการเปลี่ยนแปลงสังคม อารยธรรม คลื่นลูกที่ 2 คือ สังคมอุตสาหกรรมที่ใช้เวลา 300 ปี ในการเปลี่ยนแปลงสังคม อารยธรรมแต่ในยุคปัจจุบัน เรากำลังอยู่ในคลื่นลูกที่ 3 ถ้าเปรียบเทียบจะใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงคลื่นลูกที่ 3 ใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงเพียง 20 – 30 ปีเท่านั้น สังคมโลกในคลื่นลูกที่ 3 นั่นก็คือ สังคมยุคข่าวสาร สังคมโลกในยุคนี้มีลักษณะเป็นโลกไร้พรมแดน (globalization) กล่าวคือสังคมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วและเสมือนว่าทุก ๆ คนในโลกอยู่ที่เดียวกัน สามารถติดต่อพูดคุยกันได้อย่างรวดเร็ว ด้วยระบบข้อมูลข่าวสารที่เรียกกันว่า ทางด่วนข้อมูล (information highway) โดยผ่านทางคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายของการสื่อสารที่นิยมเรียกกันว่า อินเทอร์เน็ต สิ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการติดต่อสื่อสารก็คือ มนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นปัจจัยหลักในการผลักดันและพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ตลอดจนเป็นผู้ใช้เทคโนโลยี ดังคำกล่าวที่ว่า “คนเป็นทั้งเหตุปัจจัย และผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า 1)

เป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ของไทย เน้นที่คนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้คนทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ และมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้านอย่างเต็มที่ สิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญที่สุดในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพเพื่อให้คนเป็นกลไกในการพัฒนาประเทศก็คือ “การศึกษา”

การศึกษาเป็นพื้นฐานหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของคนเรา ที่จะช่วยให้คนมีหลักในการคิด รู้จักใคร่ครวญ เลือกรสรับ ปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ และสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และทางด้านสังคม จากการวิเคราะห์การศึกษาไทยในสังคมอดีตด้านการศึกษา จะเห็นได้ว่าสังคมไทยในอดีต การศึกษาเริ่มต้นขึ้นจากวัด เนื่องจากเป็นแหล่งศรัทธาของชุมชน เผยแพร่ธรรมะ ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และเป็นสถาบันที่ช่วยให้เกิดการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ จนทำให้เกิดเป็นการกระตุ้นการปฏิรูปทางการศึกษา แต่ที่ผ่านมาการศึกษาของไทยนั้นยังไม่มีแบบแผนเป็นขั้นตอนที่สอดคล้อง

กับความเจริญของสังคม ซึ่งต่อมาในรัชกาลที่ 5 ได้จัดตั้งโครงการการศึกษา พ.ศ. 2441 และมีการปรับปรุงเป็นแผนการศึกษาของชาติจนถึงปัจจุบัน แผนการศึกษาลำดับหนึ่ง ๆ จะสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในยุคนั้น ๆ แต่ก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่าการศึกษาของไทยได้ก้าวไปเทียบเท่านานาประเทศหรือไม่ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ฉบับที่ 8 ได้มีนโยบายการพัฒนา “คน” โดยคนมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาในด้านการศึกษา ซึ่งมีการพัฒนาบุคลากร และปรับปรุงประสิทธิภาพทางการศึกษาและกมล ภูประเสริฐ (2540, หน้า 1) กล่าวว่า การพัฒนาคนเป็นภารกิจหลักที่ตกอยู่กับครูผู้สอนในสถานศึกษา ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง พัฒนาความรู้ ความสามารถทั้งวิชาชีพครู และทางวิชาการให้ได้มาตรฐานสมกับเป็นครูยุคโลกาภิวัตน์ ที่จะต้องมีคุณลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ และมุ่งมั่นรู้ทันโลก” สอดคล้องกับชำนาญ อริยกุล (2540, หน้า 18) ซึ่งในโลกปัจจุบัน และอนาคตเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ มีการแข่งขันกันในด้านคุณภาพของคน ในสภาพที่เป็นจริง คนทุกคนย่อมมีการแข่งขันเพื่อความอยู่รอด ส. วาสนา ประวาทพฤกษ์ (2539, หน้า 9) กล่าวว่าบุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสุขกายสบายใจนั้นหากวิเคราะห์ดูให้ดีแล้วจะเห็นว่าคุณสมบัติที่น่าจำเป็นสำหรับบุคคลในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้ คือการใฝ่หาความรู้ มีความต้องการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนไป การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในอาชีพ โดยพัฒนาให้มีจิตสำนึก อุทิศการ และสามารถในการพัฒนาตนเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยการพัฒนาและมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นในปี 2542 ประเทศไทยได้มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหาร และการจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของประชาชนกว่า 5 แสนคน ที่ได้ช่วยกันสนับสนุนส่งเสริม จนเกิดเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับประชาชนอีกฉบับหนึ่งของไทย จากการออกพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวถือว่าการเริ่มต้นการปฏิรูปการศึกษาของเมืองไทยอย่างแท้จริง และมีทิศทางที่แน่นอนโดยมีครูผู้สอนที่ถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา การประเมินคุณภาพของครูผู้สอนในปัจจุบันได้มีการจัดระดับ คุณภาพของครูผู้สอน (National Teacher Qualification, NTQ) ซึ่งแบ่งครูออกเป็นทั้งหมด 5 ระดับ ดังต่อไปนี้ 1. ครูปฏิบัติการ 2. ครูชำนาญการ 3. ครูเชี่ยวชาญ 4. ครูเชี่ยวชาญพิเศษ 5. ครูเกียรติคุณ จากการแบ่งครูระดับคุณภาพของครูเป็น 5 ระดับ เปรียบเทียบกับ ตัวอย่างชิ้นงานในแฟ้มสะสมผลงาน ได้มีการลงความเห็นในการประเมินผลที่มีเหตุผลชัดเจนโดยการวิจัยจากภาพฉายว่า ครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการทำแฟ้มสะสมผลงานได้เป็นอย่างดีนั้น คือ ครูคุณภาพระดับ 4 (ครูเชี่ยวชาญพิเศษ) แต่ในสภาพในปัจจุบันครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูที่อยู่ในระดับที่ไม่ถึงครู

คุณภาพระดับ 4 ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผลตัดสิน และอนุมัติผลการเรียนทุกชั้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าถ้าครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการศึกษาดังนี้ยังเกิดปัญหาอย่างต่อเนื่องไปผลเสียที่เกิดขึ้นโดยตรงแน่นอนว่าต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียน

ปัจจุบันได้มีแนวคิดในการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยมีหลักการและแนวทางที่สำคัญ 3 ประการ คือ การประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินผลภาคปฏิบัติ และการประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน ซึ่ง สุวิทย์ มูลคำ (2541, หน้า 14) ได้รวบรวมหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโดยส่งผลต่อการพัฒนาครูด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพครู เทคนิคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานการพัฒนา ตามหลักการประเมินผลการปฏิบัติงานเครื่องมือที่จะใช้วัดและประเมินผลถือได้ว่ามีความสำคัญ การที่เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ครูจะมีความถูกต้องชอบธรรมมีความเชื่อถือได้และมีความเที่ยงตรงจะต้องประกอบด้วยเอกสารดังนี้ 1. ใบกำหนดหน้าที่งานที่จะเป็นเอกสารที่ระบุขอบเขตของงานและหน้าที่หลัก 2. มาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อการตรวจสอบและคงไว้ซึ่งระดับการปฏิบัติงานที่ดี 3. แบบประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อบันทึกและประมวล ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานว่าได้ทำอะไรสำเร็จบ้าง ทำได้มากน้อยเพียงใด และดีเพียงใด 4. ระเบียบปฏิบัติงานบุคคลว่าด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติตามความถนัดหรือความพอใจแต่ละคน จึงต้องกำหนดระเบียบปฏิบัติให้เหมาะสมชัดเจนเป็นที่เข้าใจโดยทั่วถึงกันดังที่ อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัจฉกร (2539, หน้า 69 – 87) กล่าวว่า การทำให้การวัดและประเมินผลมีประสิทธิภาพนั้น จำต้องระบบสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการประกอบอาชีพครู กระบวนการในการประเมินผลที่ดี จะต้องมียระบบการประเมินการพัฒนาของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูผ่าน การประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียน และยึดหลักการประเมินผลการปฏิบัติงานจริงให้มีผู้ประเมินผลประกอบด้วยหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน ชุมชนและนักเรียน ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู โดยเน้นการตรวจแฟ้มสะสมงานของครู (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2541, หน้า 21) ปัญหาในปัจจุบันที่ครูยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานที่จะสะท้อนพฤติกรรมของครูที่ต้องการให้เกิดขึ้น สุรชาติ สังข์รุ่ง (2541, หน้า 8) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานแท้ตามสภาพจริง โดยใช้ ข้อมูลการสังเกต การบันทึกผลการปฏิบัติงาน ข้อมูลการทำงานและหลักฐานต่าง ๆ ของครู ที่เป็นหลักฐานที่แสดงถึงคุณลักษณะการปฏิบัติงานมุ่งสู่การพัฒนาครูไปสู่มืออาชีพโดยผู้บริหารจะต้องส่งเสริมให้

ผู้ร่วมงานจัดทำเพิ่มสะสมงาน เพื่อพัฒนาตนเอง (เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารครูสภาพ, 2540, หน้า 24) และเป็นบุคคลสำคัญต่อการทำงานของครู โดยกำหนดนโยบายติดตามการทำงานของครู เพื่อส่งผลกระทบต่อสถานภาพความเป็นอยู่ (เรียว ภูภิญโญยิ่ง, 2541, หน้า 21) โดยใช้เครื่องมือคือเพิ่มสะสมงาน ที่จะสามารถพัฒนาระบบการให้ครู ได้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพไปสู่การประกันคุณภาพครูมุ่งสู่มาตรฐานครูระดับชาติ (ถาวร จันทศิริ, 2540, หน้า 25)

ปัจจุบันในเขตการศึกษา 12 ซึ่งตั้งอยู่ภาค (กลาง) ตะวันออก มีอาณาเขตครอบคลุม 8 จังหวัด คือ จังหวัด ชลบุรี ระยอง ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว มีพื้นที่ทั้งหมด 36,253.66 ตารางกิโลเมตร ซึ่งอยู่ในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกือบทุกจังหวัด ซึ่งนำความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและอาชีพต่าง ๆ มาสู่ภูมิภาคนี้ ทำให้มีสภาพเศรษฐกิจที่มั่นคง มีการลงทุนมาก ชุมชนสังคมเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น ยังผลให้เกิดปัญหาต่อทางด้านการศึกษาคือการจัดการศึกษายังไม่เพียงพอต่อความต้องการเนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรม จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539, หน้า 42) ได้ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดทำโครงการการจัดทำเพิ่มสะสมงานของข้าราชการครู ขึ้นในทุกจังหวัดทั่วประเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการครูจัดทำเพิ่มสะสมงานได้ถูกต้อง และได้ดำเนินการพร้อมกันตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายน 2541 เป็นต้นมานั้น ในส่วนของภาคเอกชนก็สนองนโยบายดังกล่าวเช่นเดียวกัน แต่จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่าครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 ยังไม่เข้าใจถึงวิธีการจัดทำเพิ่มสะสมงานอย่างถูกต้องแท้จริง และมีความต้องการได้รับการแนะนำวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน ในทุกขั้นตอนของการจัดทำเพิ่มสะสมงาน ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ว่าอยู่ในระดับใดเพื่อนำสภาพ และปัญหาที่พบไปพัฒนาการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ให้สอดคล้องกับสภาพ และปัญหาที่แท้จริงต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ ขนาดโรงเรียน และวุฒิการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครูที่มีประสบการณ์มากกับครูที่มีประสบการณ์น้อย

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครู ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครู ที่มีวุฒิการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป กับครูที่มีวุฒิการศึกษาดำกว่าระดับปริญญาตรี
5. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 12

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและโรงเรียนเอกชน ในเขตการศึกษา 12 อาจใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำเพิ่มสะสมงาน รวมทั้งอาจเป็นข้อมูลสำหรับครูใช้ในการพัฒนาตนเองให้สามารถจัดทำเพิ่มสะสมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามในการวิจัย

1. สภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 12 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ ขนาดโรงเรียน และวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับใด
2. สภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครู ที่มีประสบการณ์น้อยกับครูที่มีประสบการณ์มาก แตกต่างกันหรือไม่
3. สภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครู ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ขนาดต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่
4. สภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครู ที่มีวุฒิการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปกับครูที่มีวุฒิการศึกษาดำกว่าระดับปริญญาตรี แตกต่างกันหรือไม่
5. ปัญหาการจัดทำเพิ่มสะสมงานแต่ละด้านของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 มีอะไรบ้าง

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครูที่มีประสบการณ์น้อยกับครูที่มีประสบการณ์มากแตกต่างกัน

2. สภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครู ซึ่งปฏิบัติในโรงเรียนที่ขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

3. สภาพการจัดทำเพิ่มสะสมงานระหว่างครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครูเอกชนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 โดยใช้ขอบข่ายแนวทางการจัดทำเพิ่มสะสมงานของ เสริมศรี ไชยศรี (2540, หน้า 1) และสุวิทย์ มูลคำ (2541, หน้า 79) ดังนี้

- 1.1 ด้านการเตรียมความพร้อม
- 1.2 ด้านการจัดทำเพิ่มสะสมงาน
- 1.3 ด้านการกำกับ ติดตามการนำไปใช้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำนวน 3,496 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำนวน 620 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของครู ดังนี้

3.1.1 ประสบการณ์

3.1.1.1 มาก

3.1.1.2 น้อย

3.1.2 ขนาดโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.1.3 วุฒิการศึกษา

3.1.3.1 ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.3.2 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการจัดทำและปัญหาการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครู เอกชนระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ด้านดังนี้

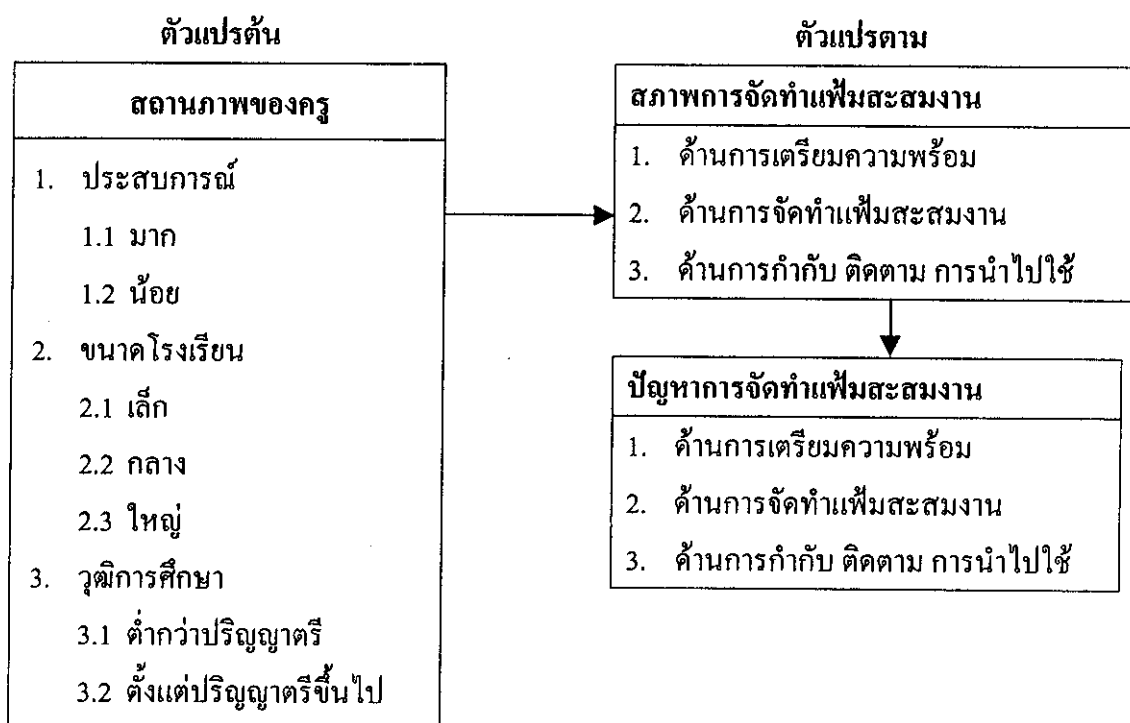
3.2.1 ด้านการเตรียมความพร้อม

3.2.2 ด้านการจัดทำเพิ่มสะสมงาน

3.2.3 ด้านกำกับติดตามการนำไปใช้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดทำเพิ่มสะสมงานของครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดทำเพิ่มสะสมงานและด้านกำกับติดตามการนำไปใช้ ของ เสริมศรี ไชยสร (2540, หน้า 1) และสุวิทย์ มุลคำ (2541, หน้า 79) โดยศึกษาจากครู ซึ่งจำแนกสถานภาพตามประสบการณ์การสอน ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษาเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลดังกล่าว กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการจัดทำแฟ้มสะสมงาน หมายถึง การดำเนินงานในการจัดแฟ้มสะสมงาน ตามกรอบการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ได้จากการตอบแบบสอบถามของครู ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 การเตรียมความพร้อม หมายถึง การประชาสัมพันธ์ การชี้แจงเป้าหมาย การส่งเสริมโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดกระทำข้อมูลส่วนตัว การเตรียมบุคลากรเข้ารับ การอบรม ศึกษาดูงาน การเตรียมจัดหาคู่มือ ตลอดจนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ในด้านต่าง ๆ และการจัดการ

1.2 การจัดทำแฟ้มสะสมงานครู หมายถึง การส่งเสริม โดยการกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งแฟ้มสะสมงานเป็นสิ่งที่รวบรวมตัวอย่างหรือบางส่วนของบุคคล โดยมีวิธีการจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือพิจารณาผลการปฏิบัติงานของครูตามสภาพที่แท้จริง การรวบรวมหลักฐาน ประวัติส่วนตัว การศึกษา ผลของการปฏิบัติงานหรือชิ้นงาน ที่เป็นตัวแทนด้านการสอนอย่างมีจุดหมาย แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสอน หรือคุณภาพการสอน โดยครูเป็นผู้ผลิต คัดเลือก สรรสร้าง และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบด้วยตนเอง สะดวกต่อการศึกษาและตรวจสอบโดยเสนอการจัดทำแฟ้มสะสมงาน กำหนดเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ คือ การวางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน การจัดเก็บรวบรวมผลงาน การคัดเลือกงานและการปรับเปลี่ยนผลงาน การแสดงความคิดเห็นของตนต่อผลงาน การจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน และการนำเสนอผลงาน

1.3 การกำกับติดตามการนำไปใช้ หมายถึง การส่งเสริมในการกำกับ ติดตาม ดูแล ประสานงาน ในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน รวมทั้งการให้คำปรึกษา การตรวจผลการจัดทำแฟ้ม พร้อมทั้งพัฒนางาน

2. ปัญหาการจัดทำแฟ้มสะสมงาน หมายถึง อุปสรรค หรือข้อขัดข้องในการจัดทำแฟ้มสะสมงานแต่ละด้านตามข้อ 1 ซึ่งได้จากความคิดเห็นของครูจากประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวคิดของนักวิชาการ และจากผลการวิจัย

3. ครู หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ จำแนกสถานภาพของครูอันประกอบด้วย ประสบการณ์ ขนาดของโรงเรียน และวุฒิการศึกษา เป็นตัวแปรในการนำเสนอข้อมูลดังนี้

3.1 ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนของครู จำแนกเป็น 2 ช่วง ประสบการณ์ ดังนี้

3.1.1 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ครูซึ่งมีระยะเวลาปฏิบัติงานการสอนในโรงเรียนเอกชนต่ำกว่า 5 ปี

3.1.2 ประสบการณ์มาก หมายถึง ครูซึ่งมีระยะเวลาปฏิบัติงานการสอนในโรงเรียนเอกชนตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

3.2 วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดที่ครูได้รับจากสถาบันการศึกษา ซึ่งในวิธีนี้จำแนกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

3.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี หมายถึง ครูซึ่งมีวุฒิการศึกษากว่า ระดับปริญญาตรี

3.2.2 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า หมายถึง ครูซึ่งมีวุฒิการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

3.3 ขนาดโรงเรียน หมายถึง สถานที่ปฏิบัติงานของครูเอกชน ซึ่งจำแนกขนาดโรงเรียนโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งขนาดตามประกาศของมาตรฐานของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528, หน้า 10) และในวิธีนี้จำแนกขนาดโรงเรียนเป็น 3 ขนาดดังนี้

3.3.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน

3.3.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 121 – 359 คน

3.3.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 คนขึ้นไป

4. เขตการศึกษา 12 หมายถึง เขตพื้นที่แบ่งตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเขตการศึกษา 12 ประกอบไปด้วย จังหวัดชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา จันทบุรี สระแก้ว นครนายก ปราจีนบุรี และตราด